

Odůvodnění

I. Obecná část

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy, odůvodnění jejích hlavních principů

Problematicku výkonu znalecké činnosti v současnosti upravuje především zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o znalcích a tlumočnících“) a vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. Problematika znaleckých oborů a odvětví, která je obsahovým tématem i nově navrhované vyhlášky, je dále upravena i směrnicí Ministerstva spravedlnosti ČSR ze dne 15. února 1973, o organizaci, řízení a kontrole znalecké a tlumočnické činnosti (dále jen „směrnice“).

Podle zákona o znalcích a tlumočnících vykonávají znalci a znalecké ústavy svou činnost řádně, ve stanovené lhůtě a v oboru a odvětví, pro které byli jmenováni. Aby mohli být vůbec jmenováni, musí z hlediska odbornosti mít potřebné znalosti a zkušenosti z daného oboru, ve kterém chtějí působit, popř. musí absolvovat i speciální výuku pro znaleckou činnost, jde-li o jmenování pro obor, ve kterém je takováto výuka zavedena.

Zákon o znalcích a tlumočnících v ustanovení § 26 zároveň předpokládá, že Ministerstvo spravedlnosti vydá pro stanovení znaleckých oborů, odvětví a případně i kvalifikačních předpokladů vyhlášku. Tato vyhláška nebyla prozatím vydána a tak je seznam znaleckých oborů a odvětví upraven pouze prostřednictvím seznamu vedeného na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti a prostřednictvím výše zmíněné směrnice.

Jeví se jako vhodné, aby bylo uvedené zmocňovací ustanovení naplněno a aby Ministerstvo spravedlnosti upravilo danou problematiku novým prováděcím předpisem k zákonu o znalcích a tlumočnících tak, jak předmětné ustanovení předpokládá. S ohledem na přípravu zcela nové právní úpravy výkonu znalecké činnosti v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2015 je potřeba vydat tuto vyhlášku v co nejkratším možném termínu a zároveň tak, aby pouze po přechodnou - dobu do okamžiku nabytí účinnosti nové právní úpravy - normativně zakotvila stávající stav. Ambicí předkladatele v této situaci není to, aby tato vyhláška reagovala na stávající problémy výkonu znalecké a tlumočnické profese či do tohoto výkonu výrazněji zasahovala. Tato náprava bude cílem až zmiňovaného nového zákona o znalcích.

Zároveň vyvstala potřeba reagovat na zrušení vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění pozdějších předpisů, a následné vydání Metodiky Nejvyššího soudu k odškodňování nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku). V reakci na tyto skutečnosti bylo rozhodnuto, že vznikne nové znalecké odvětví ke stanovení nemajetkové újmy na zdraví. Toto znalecké odvětví bude podřazeno pod obor zdravotnictví a bude zavedeno touto vyhláškou jako jediná změna oproti existujícímu stavu. Vznik tohoto nového znaleckého odvětví „stanovení nemateriální újmy na zdraví“ má vést především k usnadnění práce soudců při jejich rozhodování, kdy tito budou mít nově možnost nechat vyhotovit znalecký posudek, jehož hlavním cílem bude

stanovení náhrady za nemajetkovou újmu na zdraví. Tento krok by měl vést především k rychlejšímu, efektivnějšímu a souměřitelnějšímu rozhodování v této oblasti.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je v souladu se zákonem, k jehož provedení je navržena a stejně tak i s předpisy Evropské unie, příslušnou judikaturou i obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

3. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny

V současné době je seznam znaleckých oborů a odvětví stanoven pouze prostřednictvím seznamu na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti a prostřednictvím směrnice. Zároveň není momentálně naplněno zmocňovací ustanovení § 26 zákona o znalcích a tlumočnících v té části, která Ministerstvu spravedlnosti ukládá stanovit vyhláškou seznam oborů, odvětví a popřípadě i jednotlivých kvalifikačních předpokladů.

Na tento nepříznivý stav je nutno reagovat a vyhlášku Ministerstva spravedlnosti vydat tak, aby byla tato oblast upravena závazným právním předpisem, jak předpokládá i předmětný zákon.

Zároveň v souvislosti se zrušením vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění pozdějších předpisů, vyvstala potřeba nově zavést znalecké odvětví pro oblast stanovení náhrady nemajetkové újmy na zdraví. Toto nové znalecké odvětví „stanovení nemateriální újmy na zdraví“ bude jedinou změnou v navrhované vyhlášce oproti výše zmiňovaným seznamům.

Ministerstvo spravedlnosti v současnosti připravuje zcela novou právní úpravu znalecké činnosti v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2015. Navrhovaná vyhláška by tak měla být pouze dočasným řešením do doby nabytí účinnosti nového zákona o znalcích a příslušných prováděcích předpisů. Tato vyhláška si tak neklade za cíl výrazněji upravovat výkon znalecké činnosti či reagovat na existující nedostatky, pouze upravuje současný stav po přechodnou dobu před nabytím účinnosti jiné právní úpravy, která bude výkon znalecké činnosti měnit výrazněji a jejíž ambicí bude i náprava existujících nedostatků a problémů výkonu této profese.

4. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy, sociální dopady a dopady na životní prostředí

Návrh vyhlášky nebude mít hospodářské, finanční a sociální dopady, a ani dopady na životní prostředí. Jediným možným dopadem do těchto oblastí je skutečnost, že vznikne nové znalecké odvětví v oboru zdravotnictví, tedy dojde k rozšíření možnosti stát se znalcem.

5. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Navrhované řešení nemá dopady ve vztahu k zákazu diskriminace.

6. **Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů**

Navrhované řešení nemá dopady do oblasti ochrany soukromí a osobních údajů.

7. **Zhodnocení korupčních rizik navrhovaného řešení (CIA)**

Jelikož tato nová právní úprava prakticky neobsahuje žádné výrazné změny pro dotčené subjekty, protože nikterak zásadně nemění stávající stav, lze konstatovat, že navrhované řešení nepředstavuje korupční riziko, naopak je toto riziko oproti stávajícímu stavu stejné či možná dokonce menší.

Úprava znaleckých oborů a odvětví formou vyhlášky ministerstva se jeví s ohledem na sledovaný cíl jako přiměřená. Tuto úpravu není nutno inkorporovat do zákona, který by měl v tomto případě poskytovat pouze obecný rámec pro podrobnější úpravu zakotvenou v prováděcím předpise. Seznam znaleckých oborů a odvětví jednoznačně svou povahou naznačuje, že jeho úprava vyhláškou je dostatečná, a s důrazem na délku legislativního procesu zákona, resp. vyhlášky, se jeví toto zvolené řešení jako nejvhodnější, neboť tento seznam může v budoucnu podléhat změnám, především ve smyslu přidání nového znaleckého oboru či odvětví, které bude žádoucí provést v relativně krátké době. V takovémto případě by se zakotvení v zákoně mohlo jevit jako příliš rigidní. Navrhovaná právní úprava je tak daleko efektivnější.

Jak už bylo několikrát zmíněno, prakticky však nedochází k žádným změnám, které by měly dotčené subjekty pocítit, a ani není cílem vyhlášky jakkoli měnit existující stav, takže nelze spatřovat žádné další korupční dopady této právní úpravy v tom, že místo seznamu vedeného na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti, resp. seznamu vedeného prostřednictvím předmětné směrnice, bude tento seznam nově veden ve vyhlášce. Naopak lze konstatovat, že takový způsob vedení seznamu je z právního hlediska vhodnější, neboť přináší větší míru právní jistoty jednotlivým subjektům.

Ve vztahu k nově vzniklému odvětví „stanovení nemateriální újmy na zdraví“ lze dodat, že toto rozhodnutí bylo učiněno na základě jednání Ministerstva spravedlnosti s příslušnými dotčenými osobami ze strany odborné veřejnosti a je tak výsledkem širšího konsensu v této věci. Zároveň by mělo nové odvětví napomoci tomu, aby soudy mohly v daných případech postupovat efektivněji a aby jednotlivá rozhodnutí byla souměřitelná. Oproti stávajícímu stavu se tak předpokládá, že bude v tomto ohledu panovat i do budoucna větší právní jistota a sníží se tak možnost případného korupčního jednání.

8. **Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA)**

V souladu s Plánem přípravy vyhlášek na zbývající část roku 2014, na který tento návrh vyhlášky navazuje, nebylo k tomuto návrhu hodnocení dopadů regulace zpracováno. O tomto postupu byl navíc nad rámec uvedeného vyrozuměn ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a předseda Legislativní rady vlády, který rozhodl podle článku 76 Legislativních pravidel vlády o zkrácení délky trvání meziresortního připomínkového řízení na 5 pracovních dní.

II. Zvláštní část

K § 1

Toto ustanovení zakotvuje, že pro výkon činnosti znalce se touto vyhláškou stanoví seznam oborů i odvětví, a pro výkon činnosti znaleckého ústavu pouze seznam oborů. Tato dvoj kolejnost kopíruje již existující stav, který vychází ze seznamu znalců a znaleckých ústavů vedeného na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti. Jednotlivé seznamy jsou pak obsaženy v příloze č. 1 a 2 této vyhlášky. Toto řešení bylo zvoleno především s ohledem na lepší přehlednost celé vyhlášky.

K § 2

Ustanovení § 2 stanoví okamžik nabytí účinnosti této vyhlášky. S ohledem na délku legislativního procesu podzákonného právního předpisu bylo zvoleno datum 1. května 2015. Tato vyhláška v zásadě kromě jediného nového odvětví nepřináší žádné změny oproti již existujícímu stavu, takže není potřeba počítat s dlouhou legisvakanční lhůtou. Praktický dopad této právní úpravy bude pro jednotlivé dotčené subjekty minimální nebo vůbec žádný. Naopak s ohledem na to, že příslušné zmocňovací ustanovení nebylo doposud Ministerstvem spravedlnosti naplněno, a s ohledem na fakt, že zároveň probíhá v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2015 příprava zcela nové právní úpravy znalectví, je preferováno nabytí účinnosti této vyhlášky v co nejkratším možném termínu.

K příloze č. 1

V příloze č. 1 jsou uvedeny v souladu s § 1 odst. 1 jednotlivé obory a odvětví, pro které mohou být jmenováni znalci. Tento seznam kopíruje již existující současný stav a dále je pouze rozšířen o jedno nové odvětví v oboru zdravotnictví. Tímto odvětvím je „*stanovení nemateriální újmy na zdraví*“. Potřeba vzniku tohoto odvětví vyvstala v reakci na zrušení vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění pozdějších předpisů, a následné vydání Metodiky ke stanovení nemateriální újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku) Nejvyšším soudem.

K příloze č. 2

V příloze č. 2 jsou uvedeny v souladu s § 1 odst. 2 jednotlivé obory, pro které může být zapsán znalecký ústav. Tento seznam kopíruje již existující seznam uvedený na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti. Vyhláška v části týkající se znaleckých ústavů explicitně nereflektuje výše uvedenou potřebu vzniku nového znaleckého odvětví „*stanovení nemateriální újmy na zdraví*“, což je ale pouze logickým důsledkem toho, že příloha č. 2 stanovuje pouze obory. Stanovení rozsahu znaleckého oprávnění znaleckého ústavu není předmětem této vyhlášky. Nic ale nebrání tomu, aby mohl být zapsán znalecký ústav pro obor zdravotnictví, s rozsahem znaleckého oprávnění – stanovení nemateriální újmy na zdraví.